

Finländsk film på två inhemska språk

FINLANDSSVENSK FILM är huvudtemat för årets Festival för Finländsk Film. Temat har tolkats flexibelt: i de flesta fall är det fråga om svenskspråkiga verk av finlandssvenska filmskapare, men vi visar också svenskspråkiga parallellversioner av finska filmer samt en del filmer som producerats i Sverige. Så mycket finns det att visa att vi har haft stora svårigheter att välja program; det står klart att finlandssvensk, och svenskspråkig, film är en väsentlig del av den finländska filmkulturen.

Vår huvudgäst är Claes Olsson, som har en lång karriär som regissör och producent. Först ut är två personliga novellfilmer som bygger på litterära verk: *Häng dej, pojksfan!* (1986), baserad på en text av Elmer Diktonius, och *En sparv i tranedans* (1992), en adaptation av en novell signerad Runar Schildt. På det följer spelfilmerna *Akvariekärlek* (1993), efter en roman av Anna-Leena Härkönen, och *Underbara kvinnor vid vatten* (1998), som bygger på en roman av Monika Fagerholm. Ett ytterligare exempel på Olssons mångsidighet är semi-dokumentära *Slaget om Näsilinna 1918* (2012), som berättar om ett österbottniskt kompani, som försöker att ta över en postering i det av röda gardet kontrollerade Tammerfors.

I *Stiller, Garbo och jag* (1988) fortsätter Claes Olsson med att undersöka gränsen mellan fakta och fiktion. Här är det journalisten Ruben Stiller som letar efter spår av sin pappas farbror Mauritz Stiller, den

världsberömda regissören som ju föddes i Finland. Filmen fungerar även som introduktion till Mauritz Stillers klassiska tolkning av Juhani Aho's *Johan* (1921), inspelad i Sverige. Stillers verk visas till ackompanjering av Kari Mäkiranta och hans ensemble.

Intressanta rariteter är de tidiga filmerna av Jon Lindström, nämligen *Hemåt i natten* (1977) och *Sista leken* (1984), varav den förstnämnda är en realistisk skildring av invandrare i Sverige och den senare ett drama som utspelar sig på Åland. En av de mest kända finlandssvenska filmregissörerna är utan tvivel Åke Lindman som uppmärksammas med *Fem skott i senaten* (1992), ett dramadokument om Eugen Schaubman, producerat för televisionen. Ur Jörn Donners långa och framgångsrika karriär visas *Män kan inte våldtas* (1978), efter en roman av Märta Tikkanen. I serien ingår också poeten Gösta Ågrens enda långfilm, *Ballad* (1969), som handlar om Lapporörelsen i 1930-talets Österbotten.

Peter Lindholm, Klaus Härö och Ulrika Bengts hör till den följande generationen av finlandssvenska filmskapare. Lindholms generationsfilm *Drakarna över Helsingfors* (2001), efter Kjell Westö, är ännu ett exempel på en lyckad litteraturlöslösning. Härös första långfilm *Elina – Som om jag inte fanns* (2003) är en känslig barndomsskildring som tangerar frågan om språklig identitet. Det spännande psykologiska dramat *Lärjungen* (2013) av Ulrika Bengts handlar om en tonårspojke som vid krigets början träder in som lärling hos en fyrvaktare.

Forsfararna (1949) och *Tåg norrut* (1947) påminner oss om hur viktiga de nordiska och framför allt svenskspråkiga marknaderna var för finländsk film under studiotiden. *Forsfararna* av Teuvo Tulio är en svenskspråkig parallellversion av melodramat *Hornankoski*, medan *Tåg norrut*, regisserad av Palle Hagmann, är den

svenska versionen av Roland af Hällströms ödesmättade tågdrama.

Vid sidan av finlandssvensk film bjuder årets festival också på ett urval av aktrisen Maija Karhis bästa filmer, detta till ackompanjering av en videohälsning. *Finska flickor i Stockholm* (1952) av Roland af Hällström ger ett tidigt och färgstarkt perspektiv på invandringen till Sverige. Och i Ritva Arvelos *Den gyllene kalven* (1961) och Erik Blombergs *Kärlek i mars* (1954) har vi två briljanta litteraturadaptioner efter Maria Jotunis litterära förlaga.

Vid sidan av det övriga programmet uppmärksammas händelserna under år 1918, detta i form av ett kortfilmsprogram. Den nya finländska filmen representeras av Mies Mikkonens färskva dokumentär *Sokeiden unet* (Blinda drömmar, 2018).

Vi tackar Svenska Kulturfonden och TOP-Säätiö för deras stöd som varit oumbärligt.

Vi önskar alla varmt välkomna till festivalen!

Kimmo Laine, Juri Nummelin &
Hannu Salmi

festrivalledarna